

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ТА ТУРИСТИЧНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

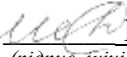
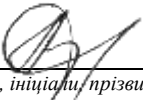
спеціальність 073 Менеджмент
(код і назва спеціальності)

освітня програма «Менеджмент: бізнес-адміністрування»
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

Метіль Т.К.
*(підпис, ініціали, прізвище)***РЕКОМЕНДОВАНО:**кафедрою управління підприємницькою та туристичною діяльністю
протокол № 1 від 01.09.2022Завідувач кафедри Метіль Т.К.
*(підпис, ініціали, прізвище)***ПОГОДЖЕНО:**Голова ради з якості вищої освіти
факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності
Драгієва Л.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:	к.е.н., доцент кафедри управління підприємницькою та туристичною діяльністю Мурашко І.С.
Рецензенти програми:	д. е. н., професор кафедри управління підприємницькою та туристичною діяльністю Меркулов М.М.; д. е. н., професор кафедри міжнародного менеджменту та інновацій Одеського національного політехнічного університету Захарченко В.І.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 5	<i>Лекції:</i>	
	36	8
Модулів: 1	<i>Практичні заняття:</i>	
Загальна кількість годин: 150		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2	<i>Лабораторні заняття:</i>	
Семестр: 3	<i>Семінарські заняття:</i>	
	36	6
Тижневе навантаження (год.):	<i>Консультації:</i>	
- аудиторне: 5/1	2	
- самостійна робота: 5/9	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
Форма підсумкового контролю: екзамен		
Мова навчання: українська	<i>Самостійна робота:</i>	
	76	136

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом дисципліни є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів функціонування організацій.

Метою навчальної дисципліни «Теорія та менеджмент організації» є формування у студентів системи знань, яка дає змогу розглядати будь-яку проблему через систему організаційних відносин та знаходити шлях до її вирішення через організаційно-конструктивну діяльність.

Міждисциплінарні зв'язки: економіка підприємства, кадровий менеджмент, комунікативний менеджмент, операційний менеджмент, організаційне проектування та бізнес-адміністрування, стратегічне управління.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для обов'язкових навчальних дисциплін

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми: «Менеджмент: бізнес-адміністрування» та стандарту вищої освіти України спеціальності 073 Менеджмент

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 03.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.	ПРН 11.	Здатність створювати та організувати ефективні комунікації в процесі управління.
ЗК04.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ПРН 4	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
		ПРН 3	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
ЗК05.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ПРН 3	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
ЗК09.	Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.	ПРН 16	Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
ЗК 15.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	ПРН 12	Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
		ПРН 17	Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК 01.	Здатність визначати та описувати характеристики організації.	ПРН 5	Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
СК 02.	Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.	ПРН 6	Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
СК03.	Здатність визначати перспективи розвитку організації.	ПРН 5	Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

СК04.	Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.	ПРН 3	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
СК05.	Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.	ПРН 8	Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
СК 07.	Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.	ПРН 8	Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
СК 08.	Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.	ПРН 8	Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
СК 10.	Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.	ПРН 6	Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
СК 12.	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.	ПРН 4	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною НРК

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ЗК 03.		ПРН 11		
ЗК04.	ПРН 3	ПРН 4		
ЗК05.	ПРН 3			
ЗК09.		ПРН 16		ПРН 16
ЗК 15.		ПРН 12	ПРН 17	ПРН 12
СК 01.		ПРН 5		
СК 02.		ПРН 6		
СК03.		ПРН 5		
СК 04.	ПРН 3			
СК 05.		ПРН 8		
СК07.		ПРН 8		
СК 08.		ПРН 8		
СК 10.		ПРН 6		
СК 12.				ПРН 4

IV. Примірний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 5 кредитів ЄКТС 150 годин.

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота
1	Загальна характеристика організації	4	2	2	-	-	5	2	2	-	-	-	9
2	Еволюція теорії організації	4	2	2	-	-	5	2	2	-	-	-	9
3	Організація як система	8	4	4	-	-	5	2	2	-	-	-	9
4	Організаційна структура	8	4	4	-	-	7	2	2	-	-	-	10
5	Організаційна культура	4	2	2	-	-	5	2	-	2	-	-	10
6	Комунікації в організації	4	2	2	-	-	5	2	-	2	-	-	10
7	Функціонування організації	8	4	4	-	-	5	-	-	2	-	-	10
8	Проектування організаційних систем	8	4	4	-	-	7	-	-	-	-	-	10
9	Функціональний склад системи управління	4	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	10
10	Мотивація як загальна функція менеджменту	4	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	10
11	Контроль функція менеджменту	4	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	10
12	Методи менеджменту	6	4	2	-	-	7	-	-	-	-	-	10
13	Керівництво і лідерство	4	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	10
12	Проміжний контроль	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
13	Консультації до екзамену	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2
14	Підготовка до екзамену	0	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	5
Разом: 120		74	36	36	0	2	76	12	8	6	0	0	136

V. Зміст дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика організації

Сутність та базові поняття організації. Закони організації. Закони функціонування (статики) організації: закон композиції, закон пропорційності, закон найменших. Закони розвитку (динаміки) організації: закон онтогенезу (перетворення), закон синергії, закон інформованості-упорядкованості, закон єдності аналізу й синтезу, закон самозбереження.

Принципи організації: принцип ланцюгового зв'язку; принцип інгресії; принцип підбору; принцип рухомої рівноваги; принцип слабкої ланки. Групування принципів.

Етапи розвитку організації: зародження, зростання, зрілості, старіння. Збереження рівноваги організації та її цілісності.

Організація як функція менеджменту.

Тема 2. Еволюція теорії організації

Організаційні теорії: класична організаційна теорія; теорії організаційної поведінки: теорія інститутів та інституційних змін; популяційно-екологічна (еволюційна) теорія: тектологія О. Богданова; ноосфера В. І. Вернадського.

Еволюція теоретичних концепцій організації. Класична теорія організації. Неокласична (поведінкова) теорія. Сучасна теорія організації.

Основні моделі організацій: органічна та механістична моделі.

Сучасна організаційна парадигма: сутність, значення, зміст, практична спрямованість.

Тема 3. Організація як система

Організація як відкрита система, її властивості. Будова систем: підсистема, елемент, структура, зв'язок. Атрибути зв'язку: спрямованість, сила, характер.

Класифікація систем. Загальна класифікація: абстрактні системи; конкретні системи; відкриті системи; закриті системи; динамічні системи; адаптивні системи; ієрархічні системи, їх характеристики. Класифікація за ознаками: за походженням; за описом змінних; за способом управління; за типом операторів.

Організація як соціальна система. Зовнішнє та внутрішнє середовище організаційної системи.

Аспекти організаційного порядку. Типологія організацій. Класифікація організацій за ознаками: класифікація за принципами управління; класифікація за функціональними ознаками; класифікація за ознакою реалізації суспільних функцій; класифікація за ознакою визначення цілі (ціннісно-орієнтовані організації; організації, які формують власні цілі; цілескеровані організації; цілеспрямовані організації; цілеорієнтовані організації; цілепридатні організації; паразитичні організації).

Тема 4. Організаційна структура

Поняття організаційної структури та принципи її побудови. Концептуальні терміни: організаційна форма управління (ОФУ); відносини; децентралізація; стратегія; структура; виробнича структура; технологічна структура; зв'язок; структура управління; ланка управління; рівень управління. Характеристики організаційної структури. Теоретичні засади створення й розвитку організаційних форм управління.

Підходи до формування організаційної структури, типи структур. Нові форми структури організації. Переваги та недоліки традиційних організаційних форм управління. Переваги та недоліки адаптивних організаційних форм управління.

Тема 5. Організаційна культура

Загальне поняття організаційної культури. Зміст понять «культура» і «організаційна культура». Концептуальні підходи до формування організаційної культури.

Моделі організаційної культури. Характеристики організаційної культури. Громадянська й корпоративна культури.

Структура організаційної культури. Функції організаційної культури.

Типологія організаційних культур. Визначальні фактори культури організації. Підходи до типізації організаційних культур: факторні моделі цінностей; менталітет і організаційна культура; фундаментальні вірування та цінності; ставлення до часу; конкуруючі цінності. Характеристика типів культури за ознакою конкуруючих цінностей: кланова, ієрархічна (бюрократична), ринкова та адхократична культури.

Тема 6. Комунікації в організації

Забезпечення взаємодії. Характеристика понять координації та комунікації в організації, їх елементи, система, різновиди, типи; джерела та кодування, перешкоди та бар'єри в комунікативному потоці тощо. Види взаємозалежності підрозділів в організації (номінальні, послідовні, обоюдні тощо).

Неформальна та непрограмована координація. Комунікація як взаємодія та процес. Внутрішньоособиста та міжособиста комунікація в організації. Мережа комунікацій та її види. Інформаційне забезпечення в організації. Інформаційна управлінська діяльність. Характеристики управлінської інформації. Психологічні закономірності управлінської діяльності. Організація та методи прийняття рішень.

Тема 7. Функціонування організації

Поняття організаційної діяльності. Суб'єкти і об'єкти організаційної діяльності. Керуючий вплив.

Організація прийняття рішень. Способи прийняття рішень. Етапи прийняття рішень. Методи прийняття рішень: метод аналогій, інверсії, ключових запитань, морфологічного аналізу, вільних асоціацій, метод номінальної групової техніки, метод Дельфі, метод «розумової атаки», метод конференції ідей.

Координація в організації. Види взаємозалежності підрозділів підприємства. Види координаційної діяльності.

Тема 8. Проектування організаційних систем

Формування організаційних структур. Етапи і методи проектування організаційних систем.

Методологія проектування організаційних форм управління. Концептуальні підходи до проектування організаційних форм управління. Основні методологічні принципи проектування організаційних форм управління. Методи проектування організаційних форм управління.

Технологія проектування організаційних форм управління. Процес проектування організаційних форм управління: зміст основних етапів проектування ОФУ (перед проектної підготовки, проектування, впровадження проекту). Розробка організаційного робочого проекту.

Оцінка ефективності організаційних форм управління. Підходи до оцінки ефективності організаційних форм управління. Показники оцінки ефективності. Методика розрахунку основних коефіцієнтів: ефективності ОФУ; ланковості; територіальної концентрації; дублювання функцій; надійності системи управління; централізації (децентралізації) функцій; ефективності використання інформації.

Тема 9. Функціональний склад системи управління

Поняття функцій управління. Функції управління як вид управлінської діяльності. Особливості формування функцій управління. Класифікація і характеристика функцій управління. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції управління. Динамічний взаємозв'язок конкретних і загальних функцій.

Механізм реалізації конкретних функцій управління на засадах використання загальних. Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: загальне визначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотній зв'язок.

Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, мінливість, стійкість.

Тема 10. Мотивація як загальна функція менеджменту

Поняття мотивування як функції менеджменту. Теорії мотивування: теорії змісту (теорія потреб А. Маслоу, двочинникова теорія Фредеріка Герцберга, теорії Х та Y Д. Мак-Грегора) та теорії процесів (теорія очікувань, теорія справедливості, теорія визначення цілей). Мотиваційні засоби менеджера.

Оплата праці як основний чинник мотивування продуктивності праці. Оплата праці: заробітна плата, система винагород і премій. Сучасні системи та форми стимулювання праці. Методи соціального впливу і морального стимулювання.

Тема 11. Контроль як функція менеджменту

Поняття контролю, його місце в системі управління. Завдання контролю: пристосування до зміни середовища; обмеження нагромадження помилок; подолання складних організаційних проблем; мінімізація затрат. Типи контролю: сфери контролю; рівні контролю; відповідальність за контроль.

Етапи контролювання: затвердження стандартів; оцінка виконання; порівняння показників виконання за стандартами; внесення коректив. Види управлінського контролю. Рівні операційного контролю: попередній контроль; поточний контроль; підсумковий контроль. Фінансовий контроль. Системи контролювання: внутріфірмове; незалежне; державне регулювання. Поняття регулювання та його місце в системі управління. Функція менеджменту "оперативне регулювання".

Тема 12. Методи менеджменту

Поняття та зміст методів менеджменту.

Класифікація методів менеджменту. Технологічні методи менеджменту: технологічні документи, конструкторські документи. Соціально-психологічні методи менеджменту: соціальні плани, моральні стимули, методи формування колективів та соціально-психологічного клімату в колективі. Адміністративні методи менеджменту: організаційні способи впливу; розпорядчі способи впливу; дисциплінарні способи впливу.

Менеджмент персоналу.

Тема 13. Керівництво і лідерство

Поняття і загальна характеристика керівництва. Типи керівників. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Взаємозв'язок загальних функцій менеджменту з функціями керівника. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада.

Влада в менеджменті. Форми і баланс влади. Форми влади керівника.

Природа лідерства та його складові. Типологія лідерів. Теорії лідерства. Теорія підходу з позиції особистих якостей. Теорія поведінкового підходу. Теорія ситуаційного підходу. Особливості національних систем керівництва.

5.2. Тематика семінарських занять.

Тема 1. Загальна характеристика організації.

Тема 2. Еволюція теорії організації.

Тема 3. Організація як система.

Тема 4. Організаційна структура.

- Тема 5. Організаційна культура
 Тема 6. Комунікації в організації.
 Тема7. Функціонування організації.
 Тема 8. Проектування організаційних систем.
 Тема 9. Функціональний склад системи управління.
 Тема10. Мотивація як загальна функція менеджменту.
 Тема 11. Контроль як функція менеджменту.
 Тема 12. Методи менеджменту
 Тема 13. Керівництво і лідерство

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студента (далі – СРС) як невід’ємна складова освітнього процесу у вищому навчальному закладі є однією з форм оволодіння навчальним матеріалом поза межами аудиторної роботи, в час, вільний від обов’язкових навчальних занять. Кожен вид самостійної роботи фіксується в академічному журналі окремою графою. Результативність виконання конкретних завдань для СРС оцінюється в балах від «0» до «5» і фіксується в академічному журналі. СРС може містити крім обов’язкової складової, ще й вибіркової. Обов’язкова складова СРС передбачає опанування програмного матеріалу дисципліни. Вибіркова складова передбачає виконання завдань, які студент вибирає з метою підвищення свого професійного рівня, особистого рейтингу.

Загальний обсяг СРС з дисципліни «Стратегічне управління» становить 72 год. (108 год.).

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з дисципліни «Стратегічне управління»:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- підготовка до семінарських занять;
- вивчення окремих питань, що винесені на самостійне опрацювання;
- пошукова робота з електронними джерелами;
- підготовка і написання рефератів;
- підготовка студентів до проведення поміжного (модульного) контролю та заліку.

Розподіл годин на виконання СРС

№з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	12	20
2.	Підготовка до семінарських занять	12	20
3.	Підготовка до модульного (проміжного) контролю	2	2
4.	Опрацювання тем, винесених на самостійну підготовку, в тому числі конспектування за заданим планом	6	20
5.	Підготовка рефератів (доповідей)	6	14
6	Участь у науково-дослідній роботі (теоретичне дослідження, експериментування, написання тез, статей, виступ з доповіддю на студентській конференції та ін.)	12	20
7	Проходження курсів на платформах EdEra, Prometheus	14	20
8	Вирішення управлінських ситуацій та виконання тестових завдань	12	20
9	Загалом	76	136

Тематика індивідуальних (групових) завдань:

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання та передбачає написання реферату на одну із запропонованих тем. Разом з тим у здобувач освіти може запропонувати свою тему у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Також за бажанням студент може написати декілька рефератів протягом семестру для підвищення загальної оцінки за курс.

Окрім цього замість написання реферату можуть бути зараховано прослуховування курсів і у відповідності до теми навчальної дисципліни на платформах EdEra, Prometheus.

Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю: усне опитування, перевірка завдань індивідуальної самостійної роботи.*

6.2. *Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.*

6.3. *Форми підсумкового контролю: екзамен.*

6.4. *Засоби діагностики результатів навчання: подано у силабусі навчальної дисципліни.*

6.5. *Критерії оцінювання результатів навчання: подано у силабусі навчальної дисципліни.*

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Ноутбук, проектор

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела

1. Балабанова, Л. В., Сардак О. В. Управління персоналом : підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 468 с.
2. Білявська Ю.В., Микитенко Н.В. Теорія організації : підручник. Київ: КНТЕУ. 2019. 424 с.
3. Кужда Т. І., Мосій О. Б. Практичні ситуації та завдання з дисципліни "Менеджмент". Тернопіль: ТНТУ, 2018. 38 с.
4. Марченко О. М. Практикум з менеджменту : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 224 с.
5. Менеджмент : навч. посіб. / Н.С. Краснокутська, О.М. Нащекіна, О.В. Замула та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 231 с
6. Менеджмент : Підручник / С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, І.В. Бурачек та ін.; під заг. ред. Т.П. Остапчук. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». Житомир: Вид-во «Рута», 2021. 856 с.
7. Менеджмент і адміністрування : підручник / Колектив авторів: З.І. Галушка, А.А. Антохов, В.М. Запужляк; Б.Д. Сторощук, к.е.н., Терлецька, Т.Р. Заволічна, І.Я. Кузьмук Чернівці, 2021. 437 с.
8. Монастирський Г.Л. Теорія організації: підручник. 2-е видання, доповнене й перероблене. Тернопіль: "Крок", 2019. 368 с.
9. Мурашко І. С. Історичні передумови формування сучасного менеджменту. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. 2022. № 59. с. 96-105.
10. Овсієнко О. В. Менеджмент: навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 144 с.

11. Основи менеджменту: Конспект лекцій: навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021. 166 с.

12. Петруня Ю. Є., Петруня В. Ю. Менеджмент. Практикум : навч. посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 104 с.

13. Свидрук І.І., Миронов Ю.Б., Кундицький О. О. Теорія організацій. Видавництво «Новий світ – 2000». 2021. 176 с.

Додаткові джерела.

1. Ден Кеннеді. Безжальний менеджмент. Управління людьми та прибутком. Харків: Фабула, 2019. 304 с.

2. Коваленко Є. Я. Культура менеджменту Стародавнього світу та Середньовіччя. Біла Церква : Вид. Пшонківський О. В., 2017. 230 с.

3. Мартинишин Я. М., Коваленко Є. Я. Формування сучасної системи управління життєдіяльністю суспільства. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Менеджмент соціокультурної діяльності*. 2018. Вип. 1. С. 7–24

4. Мартинишин Я. М. Мистецтво управління й освітні технології підготовки менеджерів соціокультурної діяльності. Біла Церква : Вид. Пшонківський О. В., 2018. 374 с.

5. Еволюція наукових підходів до аналізу структури економічних систем. URL: <http://bookss.co.ua>.

6. Юрген А. Менеджмент 3.0. Agile-менеджмент. Лідерство та управління командами/ пер. з англ. Г. Якубовська. Харків : В-во «Ранок»: Фабула, 2019. 432с.

7. Боднарук В. Д. Бюрократизм як феномен раціональної бюрократії. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 3 (29). С. 29–37.

8. Bodnar O., Boyko M., Horishna O., Naumchuk V. Conceptual essence of change of management models in the educational environment: theory and practice. *ALRJournal*. 2021. 5(8). P. 26–35.

Інформаційні ресурси

1. www.ukrstat.gov.ua
2. www.nbu.gov.ua
3. www.gntb.n-t.org
4. www.management.com.ua